PRZEDPŁATA miesięcznie: w Radomiu 2 korony za odn. do domu 25 h. z przes. poczt. 2.50 h. Egzem. pojed. 10 hal.

OGŁOSZENIA za wiersz petitowy lub jego miejsce: I-sza strona 1 kor. Nekrologi 40 hal. Reklamy 60 hal. IV-ta strona 20 h.

Rok XXXI. Piątek 10 listopada 1916 roku. № 251

GAZETA RADOMSKA

WYCHODZI CODZIENNIE.

REDAKCJA otwarta codziennie prócz świąt i niedziel od godziny 12 do 2 po południu.
ADMINISTRACJA otwarta codziennie prócz świąt i niedziel od godziny 9 do 3 po południu.

Adres Redakcji i Administracji: ulica Lubelska Nr. 51.

Komunikat austrjacki.

Wiedeń. Urzędowo 9 listopada. **Na froncie wschodnim:** Front arcyks: Karola: Na południe i południo-wschód od przełęczy Szurduk ataki rumuńskie znowu były bezskuteczne. Pod Spini poczyniliśmy dalsze postępy. Wzięliśmy 150 jeńców i zdobyliśmy 2 działa. Na zachód od Toelgyes i pod Belbor Rosjanie, którzy tam wtargnęli, zostali wyrzuceni przez wojska niemieckie.

Front ks. Leopolda baw.: Oprócz ożywionej akcji ogniowej na froncie po obu stronach kolei Złoczów—Tarnopol, nie było żadnych wydarzeń.

Na froncie włoskim: Położenie niezmienione.

Na Bałkanie: Nad Vojussą miejscami mierny ogień armatni.

Wspaniała uroczystość w Krakowie.

Kraków. (B. K.) Z powodu proklamowania Królestwa Polskiego i rozszerzenia praw krajowych Galicji, odbyła się wczoraj wielka uroczystość narodowa. Przed południem odbył się pochód przez przystrojone w barwy narodowe ulice, w których młodzież szkolna tworzyła szpalery, wśród dźwięków orkiestry, burzliwych owacji niezwykłych tłumów publiczności. Pochód udał się z ratusza do katedry wawelskiej. Na czele kroczyła kompanja honorowa Legjonów Polskich, która była przedmiotem entuzjastycznych owacji i przez całą drogę obrzucana była kwiatami. W pochodzie szły liczne korporacje ze sztandarami, przedstawiciele władz cywilnych z wiceprezydentem namiestnictwa, Grodzickim, marszałek Niezabitowski, wielu posłów parlamentarnych i sejmowych, komendant twierdzy, gen. Brandner w licznem gronie oficerów, Rada miejska z prezydentem i t. d. W katedrze książę biskup Sapieha odprawił uroczyste nabożeństwo, które zakończyło się odśpiewaniem hymnu narodowego.

W południe, w przystrojonej wspaniale sali ratuszowej odbyło się uroczyste posiedzenie Rady miejskiej, w którem wzięli udział liczni przedstawiciele arystokracji polskiej z ks. Radziwiłłem wraz z małżonką. Wśród entuzjastycznych owacji postanowiła Rada wysłać telegram hołdowniczy do cesarza, nazwać jedną z głównych ulic Krakowa ulicą 5 listopada, nadto wysłać telegramy z pozdrowieniami do Warszawskiej Rady miejskiej i do komendy Legjonów Polskich.

Obchód zakończył się wieczór uroczystem przedstawieniem w teatrze.

Żydzi lwowscy wobec proklamacji.

Lwów. (BK.) Rada przyboczna żydowskiej gminy wyznaniowej urządziła uroczystość. Po hołdzie dla cesarza Franciszka Józefa I mówca wyraził serdeczną radość, z jaką żydzi polscy powitali manifest o odbudowaniu wolnej Polski. Postanowiono wysłać telegram hołdowniczy do kancelarji gabinetowej cesarza, tudzież telegramy z wyrazami sympatji do warszawskiej Rady miejskiej i do Komendy Legjonów Polskich.

Hughes prezydentem Stanów Zjedn.

Amsterdam. B. Reutera donosi z Nowego Jorku na prezydenta Stanów Zjednocz. wybrano Hughlesa.

New-Jork. (BK). B. Reutera donosi: Republikański komitet narodowy oświadcza w sprawie wyboru Hughesa: Zwycięztwo jest większe, niż przypuszczaliśmy i dowodzi, że spokojnie można zaufać narodowi amerykańskiemu. W danej chwili sytuacja tak się przedstawia, że nie tylko Hughes będzie prezydentem, lecz także obie izby kongresu będą republikańskie.

Berlin. „Lokal Anzeiger" pisze z powodu wyniku wyborów w Stanach Zjednoczonych: Naszem zdaniem wczorajszy wynik wyborów prezydjalnych niewiele wpłynie na zmianę stosunku Ameryki do Niemiec. Wybór Hughesa jest dla nas o tyle korzystny, że Wilson do ostatniego dnia swego urzędowania (4 marca) nie może uczynić żadnego kroku decydującego, któryby obowiązywał jego następcę. Jest to więc gwarancją, że w ciągu najbliższych 4-ch miesięcy Stany Zjednoczone nie zejdą ze stanowiska neutralności.

Śmierć ks. Henryka bawarskiego.

Monachjum. (B .K.) Ks. Henryk bawarski, ciężko zraniony w dniu 7 bm. w czasie wywiadu, zmarł w nocy z 7 na 8 b. m.

Gen. Zajączkowski przed sądem.

Karlsruhe. Pisma szwajcarskie donoszą, że świeżo usunięty dowódca armji Dobrudży, gen. Zajączkowski, ma być pociągnięty przed sąd wojenny.

Koalicja zajęła arsenał grecki

Amsterdam. (BK). B. Reutera donosi z Aten: Oddziały wojsk koalicji obsadziły arsenał i małą wyspę, na której znajduje się skład amunicji dla floty.

Warszawa-Legjonom

Pisma warszawskie donoszą: Z powodu przybycia po raz pierwszy do Warszawy oficjalnej delegacji legjonów polskich, w poniedziałek popoł. w sali hotelu Europejskiego odbyło się przyjęcie dla delegacji rzeczonej.

Na skutek rozesłanych zaproszeń, w pięknie przystrojonych salonach, zgromadził się liczny zastęp przedstawicieli szerokich sfer towarzyskich naszego miasta. Zebraniu przewodniczył prezes rady miejskiej, rektor uniwersytetu, dr. Józef Brudziński. Wygłoszono szereg gorących przemówień, które pięknie i podniośle zagaił ks. prałat Gnatowski; poczem głos zabierali pp: M. Łempicki, Fr. ks. Radziwiłł, St. Dziewulski, pułkownik Sikorski, zyskując aplauz ogólny. W ciągu zebrania przewodniczący odczytał tekst adresu „Warszawa — Legjonom", treści następującej:

„Po stu latach niewoli zmartwychwstaje Polska niepodległa. Wierne tradycjom bohaterskich walk o wolność — Legjony polskie witają dzisiaj tryumf idei, dla której krew swoją i życie niosły w ofierze w dwuletnich, twardych bojach z Rosją, czynami męstwa i poświęcenia dowiodły, że naród polski żyje i swoich słusznych praw z orężem w ręku dopominać się umie.

Nie odrazu ogół polski zrozumiał i uznał, że droga, którą obrały Legjony polskie, jest jedyną drogą do wyzwolenia z niewoli. Nie osłabiło to wszakże ich hartu i gorącej wiary w zwycięstwo polskiego czynu zbrojnego. W najcięższych warunkach wytrwały Legjony na swojej ofiarnej placówce, zdobywając krok za krokiem, dzień po dniu zaszczytne uznanie u obcych i swoich.

Jeżeli na początku wojny tylko cząstka narodu skupiła się pod sztandarem, rozwiniętym przez Naczelny Komitet Narodowy, wbrew wszelkim przeszkodom, ku chwale i pożytkowi narodu polskiego, dziś najszersze koła społeczeństwa widzą w nich umiłowane wcielenie najszczytniejszych ideałów. Legjony wyruszyły w bój, aby wywalczyć państwo polskie niepodległe, aby wskrzesić rząd polski i armję polską, i oto w chwili obecnej, gdy państwo polskie nanowo do życia powstaje, posiada ono dzięki Legjonom zawiązek własnej siły zbrojnej.

Wierzymy, że sprzymierzone mocarstwa centralne, wskrzeszając Polskę, ocenią należycie, już w pierwszej fazie urzeczywistnienia proklamowanej państwowości, wielki, a potokami krwi opłacony, dorobek narodu polskiego, jakim są dlań Legjony; wierzymy, że o-

rganizacja armji polskiej oprze się na trwałym fundamencie tych jedynych dzisiaj polskich kadrów wojskowych, dziedziczących nietylko świetną tradycję rycerstwa polskiego, lecz stanowiących zarazem ogniwa w rozwoju polskiej sztuki wojennej. Naród polski—powołany do życia państwowego—gotów jest wraz z państwami centralnemi ponieść ofiary w obronie swej państwowej przyszłości, gotów jest wziąć udział w formowaniu wojska polskiego, organizowanego na podstawie Legjonów przez polskie ministerjum wojny.

Solidarni z polskim żołnierzem, pełniącym ciężką i ofiarną służbę na wschodnich kresach Rzeczypospolitej, przejęci czcią dla jego bohaterstwa, w pełnem zrozumieniu jego organizacyjnego i państwowego dorobku, wnosimy dzisiaj okrzyk w imieniu wolnej Warszawy i całego kraju:

Cześć i sława polskiemu żołnierzowi! Sława i cześć Legjonom polskim!"

Następuje 186 podpisów wybitnych obywateli Warszawy.

G. K. R. wobec proklamacji.

Pisma lubelskie donoszą: We wtorek odbyło się przedwstępne zebranie członków Głównego Komitetu Ratunkowego oraz przedstawicieli Komitetu Ratunkowego miejskiego i powiatowych. Na zebraniu tem po ożywionych dyskusjach przegłosowano dwie rezolucje. Pierwsza, którą przyjęto 40 głosami za, przeciw 16, brzmi następująco:

„Zebranie stwierdza, że dążenie do stworzenia silnego niepodległego Państwa Polskiego jest punktem wyjścia dla stosunku jego do aktu z dn. 5 listopada".

Druga rezolucja, którą przyjęto jednogłośnie i postanowiono ogłosić zaopatrzoną podpisami, brzmi następująco:

„Zebranie stwierdza, iż realizacja proklamowanej zasady niepodległego Państwa Polskiego odbyć się może tylko przy udziale samego społeczeństwa polskiego, a to przez prawnie wybranych jego przedstawicieli, do których należy też decyzja o kierunku polityki polskiej i zachowaniu się narodu".

Lublin, dn. 7 listopada 1916, podpisali:

Henryk Potocki, Zygmunt Plater, Józef Targowski, Włodzimierz Karski, Kazimierz Mroziński, Władysław Pruszak, Władysław Wydżga, Kazimierz Fudakowski, Władysław Zawadzki, Wacław Gołembiowski, Jan Wolski, Stanisław Czekanowski, Edward Kwapiszewski, Aleksander Stokowski, Antoni Turski, A. Rząd, B. Sekutowicz, Tadeusz Makulski, Jan Stecki, Józef Swieżyński, Antoni Rostworowski, Stefan Czermiński, Antoni Minkiewicz, Antoni Wieniawski, Jerzy Morstin, W. Meylert, Stefan Drojecki, Jakób Kiełczewski, ks. Karol Dębiński, Leon Hempel, K. Pilaszczyński, Andrzej Potworowski, ks. Józef Kostkowski, T. Laśkiewicz, F. Myśliński, T. Belina, K. Ligowski, Władysław Osuchowski, ks. A. Christoph, Antoni Bieliński, Zygmunt Glinka, Marjan Arkuszewski, Juljusz Florkowski, Zygmunt Sobieszczański, H. Lucht, Władysław Bem, Stanisław Mikułowski-Pomorski, Leon Starnawski, Tadeusz Rojowski, dr. P. Borsukiewicz, Władysław Moritz, Adam J. Mierzejewski, Aleksander Freytag, Józef Florkowski, Kazimierz Józef Poniatowski, Stanisław Kowerski, Stefan Smoleński, Felicjan Gadomski, Antoni Wołk-Łaniewski, Henryk Załuski, Stefan Plewiński, Tadeusz Krzyżanowski, Józef Broel-Plater, Stanisław Sliwiński, Jan Markowicz, Henryk Woroniecki, St. Sulimierski, Jan Kowerski, prof. Chaniewski, M. Kiniorski, Konstanty Lipski, A. Janisławski, Zygmunt Wyganowski, M. Różański, Władysław Jalski, Leon Przanowski, Antoni Napiórkowski, Józef Bogusławski, M. Kuliński.

Do monarchów sprzymierzonych

Warszawa. (BK). W niedzielę na wiecu, zwołanym przez Klub państwowowców polskich, uchwalono wśród oklasków wysłać następujący telegram do cesarza Franciszka Józefa I.: „Wielkoduszny władco! W radosnym dla narodu polskiego dniu, w którym obwieszczono mu, że, dzięki zwycięzkiemu pochodowi sprzymierzonych wojsk, jakoteż skutkiem postanowienia państw centralnych, przyznane zostanie narodowi jego prawo na uwolnionych od Rosji ziemiach polskich, przesyłamy Waszej Cesarskiej Mości wyrazy wdzięczności. Jest ona tem głębsza, że proklamowany obecnie, ważny akt, historycznie i psychologicznie najściślej łączy się z sympatjami, jakie Wasza Mość raczyła narodowi naszemu okazać, z ustępstwami narodowemi, jakie otrzymała Galicja i któremi się cieszyła przez pół wieku, w okresie, kiedy w zaborze rosyjskim zaznaczył się bezprawiem i prześladowaniem, wreszcie z utworzeniem w Galicji, za zgodą Waszej Cesarskiej Mości Legjonami, zawiązkiem naszej armji. Jesteśmy przekonani, że stosunek państwa polskiego do pozostającej pod berłem Waszej Cesarskiej Mości monarchji rozwijać się będzie na silnych podstawach wspólnych interesów, jako też niezamąconej przyjaźni, której wiecznem źródłem będzie pamięć na czasy rządów Waszej Cesarkiej Mości jako też na nasze wyswobodzenie".

Równocześnie postanowicno wysłać podobny telegram do ces. Wilhelma.

Warszawa. (BK.) B. Wolffa donosi: Następującą depeszę postanowiono na wiecu politycznym w Filharmonji wysłać do ces. Wilhelma; „Wielki Monarcho! W tym, tak radosnym dla narodu polskiego dniu, w którym dowiaduje się, że będzie wolny i otrzyma niepodległe państwo z własnym królem, własnem wojskiem i własnym rządem, pierś każdego, miłującego wolność Polaka, przenika uczucie wdzięczności dla tych, którzy go krwią swą wyswobodzili i powołali do wskrzeszenia samodzielnego bytu. Zwycięstwa Twych niezwyciężonych wojsk przyniosły Wolność dwom miastom, równie drogim sercom polskim: Warszawie i Wilnu. Dzisiejszy układ Niemiec i Austro-Węgier w sprawie polskiej daje nam niepodległy byt państwowy, największe dobro, jakie posiada naród, dobro, które umiemy cenić, ponieważ zakosztowaliśmy goryczy niewoli, a do obrony którego jesteśmy gotowi, jeżeli nam będzie dana możność wyruszenia do walki z całym napięciem naszych sił, przeciw dziedzicznemu wrogowi naszemu, Moskwie. Wiemy, że poza tem wszystkiem kryje się Twa Wola i że siła Twego ducha jest sprężyną tego dziejowego faktu. Dlatego przesyłamy Ci, Najdostojniejszy, wyrazy naszej wdzięczności i zapewnienie, że naród polski zdoła dochować wierności swemu sprzymierzeńcowi".

Podpisali: Makowiecki, Studnicki, prof, Humnicki, Grużewski, mec. Szymański, Suski z Grójca, Luksenburg, Krzyżkiewicz, Jasiołkowski, Dr. Pawłowski, Ciągliński.

Do ces. Franciszka Józefa wysłano podobnie brzmiące oświadczenie.

Magistrat Warszawy wobec proklamacji

Na wtorkowem posiedzeniu magistratu warszawskiego obrady, pod przewodnictwem prezydenta Zdzisława ks. Lubomirskiego, rozpoczęto od określenia stanowiska magistratu wobec wagi ogłoszonego aktu w sprawie proklamacji Królestwa Polskiego. Uchwalono po obradach rezolucję następującą:

Magistrat m. stoł. Warszawy na posiedzeniu d. 7 listopada, przy rozważaniu aktu wielkiej doniosłości, zapowiawiadającego utworzenie państwa polskiego, uznał potrzebę jeszcze większego, niż dotychczas, czuwania nad biegiem gospodarki miejskiej, aby godnie odpowiedzieć spotęgowanej roli stolicy Polski.

W wysiłkach swoich magistrat krzepi się pewnością najszybszego powstania rządu polskiego, kierującego wszystkiemi dziedzinami życia narodowego.

Proklamacja na prowincji

Z Białobrzegów piszą nam: I u nas proklamowanie Królestwa Polskiego odbyło się w formie uroczystej. Na niedzielę rano zwołano wszystkich sołtysów gminy, którym przedstawiciel władzy odczytał akt proklamacji. Po południu odbył się pochód patrjotyczny ze sztandarem narodowym na czele, przy dźwiękach orkiestry ochotniczej straży ogniowej. Pochód wyruszył z budynku straży przed kościół, skąd po solennem nabożeństwie odbyła się przy udziale duchownego procesja. Podczas procesji przemówił mec. Szczawiński o znaczeniu historycznem dla Polski aktu Okrzyk: „Niech żyje Polska! Nie h żyją Legjony polskie, jako kadry wojska polskiego!" — ludność powtórzyła z zapałem.

Ruch wyborczy w Lublinie

W Lublinie odbyło się we wtorek—jak donosi „Ziemia Lubelska"—zebranie przedstawicieli rozmaitych organizacji, w celu omówienia przedwyborczych spraw.

Przewodniczył dr. Czerwiński. Po referacie p. Mączewskiego na temat, czego należy wymagać od Rady m., przyjęto jednogłośnie rezolucję:

1) Żądamy od Rady pracy dla dobra miasta.

2) Żądamy, aby jej w tej pracy przyświecała myśl, że w Państwie Polskiem i dla Państwa Polskiego miasto ma istnieć, rozwijać się i pracować.

W kwestji: „jakim ma być radny miejski", przyjęto większością głosów rezolucję:

Wybierać ludzi, którzy przedstawiają siłę moralną, moc przekonań, stałość charakteru, niezmordowanych w sprawie społecznej i z umysłem twórczym".

Upadła rezolucja dr. Biernackiego: „Wybrać ludzi z jasną głową, gorącem sercem i o czystych rękach".

Następnie zebranie postanowiło powołać do życia Centralny Komitet wyborczy, złożony z 20 osób, który ma pokierować akcją wyborczą. Przy układaniu listy kandydatów komitet powinien baczyć, aby dawali oni gwarancję, że będą strzegli polskiego charakteru miasta i troszczyć się o zaspokojenie kulturalnych i materjalnych potrzeb najbiedniejszej ludności.

Z MIASTA.

Kalendarzyk. *Dziś:* piątek 10 listopada, Andrzeja i Flormecji sł.: Ludomira

Wschód słońca g. 6 m. 44 zachód g. 4 m. 3.

Wspominki historyczne. 1744. Korpus Dąbrowskiego składa broń pod Radoszycami

— **Nowe dwukoronówki.** Jak donoszą z Wiednia, po wypuszczeniu w obieg banknotów 1 koronowych, pojawią się także banknoty dwukoronowe w nowym formacie.

— **Wydawanie bagaży podróżnych, zatrzymanych w Austrji** Biuro prasowe w Lublinie komunikuje: Donoszą urzędowo z Wiednia, że austrjackie ministerstwo kolei zezwoliło na wydanie bagaży porożnych, będących własnością osób zamieszkałych w zajętych obszarach Polski, jeżeli osoby te wykażą się należytem uprawnieniem do odbioru i uiszczą przypadająca należytość oraz wypełnią ogólnie obowiązujące przepisy cłowe. Interesowani mają zwrócić się do Dyrekcji Kolei państwowych w Wiedniu, Oddział Przechowawczy, Dworzec Zachodni, gmach główny (Berggungskommission, Westbahnhof) i przedłożyć tam kwity bagażowe lub odbiorcze. Sporządzany właśnie spis wszystkich tych bagaży przechowanych w Wiedniu będzie wkrótce ogłoszony.

— **Zgromadzenie malarzy i lakierników** dokonało w obecności komisarza urzędu municypalnego—p. K. Witkowskiego, wyboru na następne trzechlecie starszego i podstarszego cechu. Na starszego wybrano p. Wacława Blasikiewicza—ponownie, na podstarszego p. Eugenjusza Barwickiego.

— **Z targu czwartkowego.** Targ wczorajszy odznaczał się licznym zjazdem włościaństwa i wielkim ożywieniem. Ceny produktów przeważnie utrzymują się w mierze, kartofle do 5 rb. za korzec, kapusty kopa zależnie od wielkości i gatunku do 4 rb.; masła kwarta wyborowego do 18 złp.; wyjątkowo w dużej ilości dostarczono drobiu, stąd był niedrogi; oblegane były handlarki śledzi, lecz wysoka cena 25 kop. za sztukę odstraszało nabywców. Owoców i jarzyn dostarczono ilość wielką, ceny wyższe jak w czwartek ubiegły. Zauważyć można na targach obecnie ogromny ruch przy straganach ze strojami kobiecemi. Dziewczęta wiejskie nabywają w dużych ilościach hafty, wstążki, różne strojne drobiazgi, zbytek przenosi się do ludu a wraz z nim zatracanie szczątków ludowego stroju i zdobnictwa. Widać bardzo rozwinięty handel słodyczami w postaci kolorowych cukierków różnego kształtu i ciastek wątpliwej czystości, nadzór nad temi „łakociami" byłby wielce pożądany. Zauważyliśmy nieludzkie obchodzenie się z nabywanym drobiem—i tu miałby wiele do czynienia delegat. Tow. opieki nad zwierzętami.

— **Zmiana zakresu terytorjalnego c. i k. Biur wywiadowczych w Krakowie i Radomiu.** Rozporządzeniem jen. gubernjum w Lublinie, należące dotąd do Biura wywiadowczego w Radomiu powiaty Piotrków i Noworadomsk przydzielone zostały do Biura wywiadowczego w Krakowie, natomiast powiaty Opatów i Sandomierz, należące dotąd do Krakowa przydzielone zostały do Radomia. Wobec tego działalność c. i k. Centrali handlowej w Krakowie obejmuje Biura wywiadowcze w Krakowie: Busk, Dąbrowa, Jędrzejów, Kielce, Miechów, Noworadomsk, Olkusz, Pińczów, Piotrków, Włoszczowa. Biuro wywiadowcze w Radomiu: Końskie, Kozienice, Opatów, Opoczno, Radom, Sandomierz, Wierzbnik. Biura wywiadowcze w Rzeszowie: Biłgoraj, Janów, Krasnostaw, Lubartów, Lublin, Puławy, Zamość. Biuro wywiadowcze we Lwowie: Chełm, Hrubieszów, Kowel, Tomaszów, Włodzimierz Wołyński.

= **Wykaz chorób zakaźnych.** Według Wydziału zdrowia publicznego za dz. 4. 5 i 6-XI: *Tyfus plamisty*: Żytnia 7,—1 przyp. *Tyfus brzuszny*: Zatylna 5, Marjackie Górki 5, 6, Wałowa 7.—4 przyp. *Tyfus powrotny:* Rynek 10,—1 przyp. *Szkarlatyna*: Żytnia 5, Lubelska 4, Rwańska 11, Rynek 13, Skaryszewska 20, Długa 11,—7 przyp.

Z ziemi Radomskiej.

+ **Posady nauczycielskie.** W obwodzie sandomierskim jest około 10 posad nauczycielskich do obsadzenia.

Podania należy wnosić za pośrednictwem władzy przełożonej do c. i k. Komendy obwodowej w Sandomierzu do końca listopada 1916.

Do podań należy dołączyć metrykę chrztu, ostatnie świadectwo szkolne, świadectwo moralności i świadectwo zdrowia.

Pamiętajcie o szkole polskiej.

Sprawozdanie Kasowe

Komitetu Obywatelskiego Ziemi Radomskiej za m. października 1916 r.

PRZYCHÓD:

Saldo na 1 października 1916 . . .		rb. 41209.56	koron 49245.56
Główny Komitet Ratunkowy.			
Fund. Tatjanowskiego . . .	k. 40500		
„ Ogólnego z Vevey . .	k. 75000		
Pożyczka dla K. O. gm. Przytyk na prowadzenie cegielni . .	k. 3000		
Zwrot za metrykę . . .	k. 5		
Funduszu Dziecięcego . . .	k. 26000		koron 144505.—
Pożyczki.			
Zwrócono 2 pożyczki zużywcze . . .		rb. 600.—	
		rb. 41809.66	koron. 193750.56

ROZCHÓD:

K. O. m. Radomia zasiłek na m-c październik r. b.			koron 20000.—
na instalację tanich kuchen		rb. 400.—	
na prowadzenie tanich kuchen . . .		rb. 3000.—	
zasiłek na m-c listopad r. b. . . .			koron 25000.—
Zapomogi.			
Polskiemu Kom. Pomocy Sanitarnej . .		rb. 500.—	koron 606.—
Drobne zapomogi		rb. 64.—	
Pożyczka K. O. gm. Przytyk na prowadzenie cegielni			koron 3000.—
Wydatki Ogólne . .	rb. 230 k. 10.20		
Redakcji „Szkoły Polskiej" w Lublinie za prenumeratę	k. 2142.—	rb. 230.—	koron 2155.20
Fundusz Dziecięcy.			
K. O. gm. Błotnica na prowadz. Ochronki .			koron 200.—
K. O. m. Radomia na obiady dla dzieci na miesiące X, XI i XII r. b.			koron 9000.—
K. O. Obw. Koneckiego na prowadzenie ochronki w Chlewiskach—jednorazowo . .			koron 1200.—
K. O. Obw. Iłżeckiego na prowadzenie ochronki w Wierzbniku na m-ce IX, X r. b. .			koron 1200.—
Saldo na 1-go listopada 1916 . . .		rb. 37615.66	koron 131389.36
		rb. 41809.66	koron 193750.56

Skarbnik Komitetu *Stanisław Mikułowski-Pomorski.*

Nasze miasta w świetle cyfr

IV Obszar miast

Dziesięć samorządnych miast ziemi Radomskiej obejmuje obszar, wynoszący 16.358 morgów. Ogólna przestrzeń ziemi Radomskiej wynosi 2.167.404 morgów. Miasta zajmują więc 0. 7% ogólnej przestrzeni ziemi.

Na jednego więc mieszkańca miast ziemi naszej wypada 42 pręty kw. obszaru miasta.

Pomiędzy poszczególnemi miastami obszar rozdzielony jest w sposób następujący:

	Obszar miast w morgach	%% pod miastem ogólnego obszaru ziemi	Na 1 mieszkańca prętów kw.
Radom	1 266	0.05	9
Sandomierz	459	0.02	20
Ostrowiec	1.229	0.56	28
Przedbórz	785	0.03	29
Opatów	1.224	0 56	46
Staszów	1.965	0.09	60
Kozienice	1.950	0.08	67
Końskie	2.168	0.10	77
Opoczno	2.065	0.09	82
Szydłowiec	2.794	0.12	105
Ziem. Radom.	15.925	0.73	40

Z powyższej tablicy wynika, że miasto Szydłowiec zajmuje największy obszar, choć jest pod względem ludności jednym z mniejszych miast ziemi naszej. Jeżeli weźmiemy obszar miast w stosunku do zaludnienia, to również Szydłowiec wybija się na pierwsze miejsce, wypada bowiem 105 prętów kwadratowych na mieszkańca, gdy w Radomiu (przed powiększeniem) wypada zaledwe 9 prętów kw. Tak wielki obszar miast naszych wynika stąd, że w większości miast mieszczanie posiadają grunty uprawne, które leżą w obrębie gminy miejskiej, i zajmują się rolnictwem. Fakt ten nadaje miastom naszym charakter rolniczy. Tem się również tłomaczy, że miasta, które stanowią duże ośrodki przemysłowe, jak Radom, Ostrowiec, w stosunku do swej ludności posiadają obszar niewielki. Również miasta z dużym procentem żydów, jak np. Przedbórz (78% żydów) ze względu na wstręt żydów do pracy na roli obszar mają niewielki. A więc ze stosunku obszaru miasta do jego ludności możemy wywnioskować o więcej lub mniej „miejskim charakterze" miasta.

Obszar miast Królestwa polskiego wykazuje poniższa tablica,

	Obszar miast morg.	Na 1 miasto wypada morg	Na 1 mieszkańca wypada prętów
ziem. Radomska	15.925	1592	40
„ Kaliska	22.057	1696	40
„ Kielecka	17.587	2512	73
„ Lubelska	42.668	3047	69
„ Łomżyńska	23.923	3417	97
„ Piotrkowska	43.646	3629	17
„ Płocka	22.716	2524	70
„ Siedlecka	51.307	4664	300
„ Suwalska	29.110	2911	116
„ Warszawska (bez Warszawy)	37.429	1782	49
Królestwo Polskie	306368	2641	35

Wynika z niej, że największy obszar ziemi zajmują miasta ziemi Siedleckiej najmniejszy obszar—miasta ziemi Radomskiej. Nie mówi to jednak o obszerności, miast; wskazuje to druga pozycja tablicki; według niej największe pod względem zajmowanego terenu są miasta również w ziemi Siedleckiej; najmniejsze jednak w ziemi Radomskiej. Jeżeli stosunek obszaru miast do ich zaludnienia uznamy za wskaźnik rolniczego charakteru mieszkańców, to najbardziej rolniczemi są miasta ziemi Siedleckiej, najmniej—Piotrkowskiej.

TELEGRAMY

Do czego dąży Venizelos?

Londyn. (BK). „Times" donoszą z Aten: Pismo „Elentheros Typos" ogłasza rozmowę z Venizelosem, który pogłoski, jakoby zamierzał z wojskami swemi maszerować na Ateny, nazwał potwornym wymysłem. „Krytykowaliśmy tron—powiedział Venizelos—kiedy on naruszał umowę z ludem. Aczkolwiek istniało nadużycie władzy, nie zwracaliśmy się przeciw osobom albo urządzeniom. Nie żądaliśmy nawet ograniczenia przywilejów królewskich, lecz tylko ustalenia praw i obowiązków króla na czas po wojnie. Kiedy wypędzimy Bułgarów z ziemi greckiej i dotrzymamy umowy z Serbami, wówczas zetrzemy hańbę, jaka przylgnęła do naszej historji.

Echa historycznych enuncjacji

Biała. (BK). Galicyjski Wydział krajowy na odbytem onegdaj posiedzeniu dał wyraz radości z powodu proklamowania niepodległej Polski i uczuciowej wdzięczności dla osoby cesarza za pismo odręczne w sprawie rozszerzenia galicyjskiej autonomji krajowej. Marszałek Niezabitowski ma osobiście wyrazić te uczucia u stóp tronu.

Naruszenie neutralności Danji.

Chrystjanja. (BK) Kontrtorpedowiec rosyjski dn. 2 bm. ostrzeliwał niemiecką łódź podwodną w odległości 3 do 4 mil morskich od Homoeu pod Vardoe. Rząd polecił swemu posłowi w Petersburgu zaprotestować przeciw temu nowemu naruszeniu neutralności.

Komunikat bułgarski.

Sofja. BK). Urzędowo dn. bm.: Front macedoński: Na południe od jeziora Malik odparliśmy spieszoną kawalerję nieprzyjacielską. Na wschód od jeziora Prespa i w toku Cerna zwykły ogień armatni Na froncie Mogleny ogień armatni i minowy. Nocny atak nieprzyjaciela z 7 na 8 odparto ogniem. Przy odwrocie swym stracił nieprzyjaciel jeden ze swych rowów. Na froncie Belasicy i Strumy bezskuteczny ogień artylerji nieprzyjacielskiej na zamieszkałe miejscowości przed naszemi pozycjami i starcia oddziałów wywiadowczych.

Front rumuński: Wzdłuż Dunaju tylko w kilku odcinkach ogień armatni i karabinowy. W Dobrudży słabe starcia z nieprzyjacielskiemi oddziałami, które próbują atakować nasze pozycje. Na wybrzeżu morza Czarnego spokój.

Z KRAJU.

> **Straszna katastrofa na Wiśle.** W Kazimierzu, w dzień Zaduszny o g. 5-ej po poł., przewoźnik miejscowy zwyczajem codziennym przewoził na promie 145 mieszańców Kazimierza, którzy za dnia wracali nad wieczorem do domów swych z robót z za Wisły. Prom dobijał już niemal do brzegu, przewoźnik jednak, lękając się zbyt gwałtownego dobicia, cofnął się kilkanaście metrów, aby osiągnąć wir i znaleźć miejsce dogodniejsze do lądowania. Nagle, gdy prom wypłynął na środek, woda przedostała się do obu łodzi, stanowiących podstawę tymczasową promu. Cały prom, wraz ze wszystkiemi podróżnymi poszedł wnet na dno. Dwadzieścia i jedna osoba ocalały, z których część ratowała się dopłynięciem, a część wydobyto z nurtów rzecznych. 40 trupów wydobyto z głębin Wisły, zgórą osiemdziesiąt pozostało dotychczas na dnie. Ogółem, według obliczeń w katastrofie straszliwej śmierć poniosły, conajmniej 124 osoby.

> **Nowe przedsiębiorstwa przemysłowe.** Właściciel ziemski Stefan Czermiński puścił w ruch młyn motorowy w Czemiernikach w obwodzie Lubartowskim.

W Zawierzycach założono fabrykę cykorji (pow. Spiczyn w obwodzie Lubartowskim).

> **Żegluga na Wiśle.** Firma Buszczyński i Burtan w Krakowie, posiadająca większą ilość galarów i łodzi motorowych, uzyskała wyłączne prawo żeglugi na Wiśle. Bliższych wiadomości udziela c. i k. Zarząd Obrotu towarowego w Krakowie.

> **O język żydowski.** Wychodząca w Lublinie „Myśl żydwska" donosi, że zarząd lubelskiej gminy żydowskiej wniósł memorjał do jen. gubernatorstwa, w którym żali się, że według wydanego przez Magistrat m. Lublina nakazu, nie wolno było w odnośnej rubryce kart spisowych podawać języka żydowskiego, to jest żargonu, jako języka ojczystego.

Ponieważ przeważna część licznej ludności żydowskiej miasta Lublina włada jedynie żydowskim i wobec tego ani języka polskiego, ani żadnego innego ze wskazanych w pomienionym nakazie nie mogła podawać za swój język ojczysty, wytworzyła się więc taka sytuacja, że, chcąc zadość uczynić wymaganiom nakazu, żydzi musieli masowo podawać do rubryki 9-ej kart spisowych świadomie fałszywe dane. Autorzy memorjału proszą, aby władze nakazały magistratowi cofnięcie powyższego nakazu.

Ogłoszenia.

Redaktor i wydawca: Szczęsny Jastrzębowski. Druk „J. K. Trzebiński"-Radom

Za pozwoleniem cenzury wojennej.